

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
FACULTATEA DE LITERE

**TEZĂ DE DOCTORAT
(REZUMAT)**

Conducător științific:
Prof. Univ. Dr. Pozsony Ferencz

Doctorand:
Pál Emese

Cluj-Napoca
2025

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
FACULTATEA DE LITERE
ȘCOALA DOCTORALĂ STUDII DE HUNGAROLOGIE
DEPARTAMENTUL DE ETNOGRAFIE ȘI ANTROPOLOGIE MAGHIARĂ

**ACTORI REMARCABILI AI PĂSTRĂRII TRADIȚIILOR MILITARE ÎN
JUDEȚUL HARGHITA: HUSARII TRADIȚIONALISTI**

Conducător științific:
Prof. Univ. Dr. Pozsony Ferencz

Doctorand:
Pál Emese

Cluj-Napoca
2025

Cuprins

Cuprins.....	6
I. Introducere.....	11
II. Etimologia cuvântului husar.....	15
III. Prezentarea generală a istoriei husarilor.....	18
III.1. Masacrul de la Siculeni și crearea regimentelor ale graniței militare.....	20
III.2. Scurt istoric al celui de-al 11-lea corpul husar până în 1848.....	23
III.3. Regimentul 11. husari secui în timpul Revoluției de la 1848–49 și al Războiului de Independență.....	24
III.4. Regimentul secuiesc de husari pe frontul de sud.....	26
III.5. Husari de origine secui în timpul luptelor din Transilvania în 1848.....	26
III.6. Lagărul secuiesc în supunere.....	27
III.7. Regimentul Husar în 1849.....	28
III.8. Eliberarea Transilvaniei și intervențiile rusești (21 martie 1849 – 19 iunie 1849).....	29
III.9. Luptele husarilor secui împotriva intervenției rusești.....	30
III.10. Echipa liberă.....	32
III.11. Istoria celui de-al 9-lea corp husar.....	33
III.12. Unități militare tradiționale.....	34
IV. Contextul teoretic și practic al cercetării.....	36
IV.1.1. Zona de cercetare: județul Harghita.....	36
IV.1.2. Dezvoltarea imaginii de sine și a identității secuiești.....	39
IV.1.3. Situația specifică post-comunistă.....	41
IV.1.4. Metoda și procedura de cercetare.....	43
IV.1.5. Ipotezele mele inițiale.....	45
IV.1.6. Dificultăți de cercetare, dileme etice.....	45
IV.1.7. Descrierea postului meu de cercetare.....	47
IV.2. Contextul teoretic – cadrul teoretic – contextul literaturii de specialitate.....	50
IV.2.1. Reconstituirea istorică.....	52
IV.2.2. Particularitățile mișcărilor.....	56
IV.2.3. Tradiții și festivaluri.....	58
IV.2.4. Tradiție inventată și reînnoită.....	61

IV.2.5. Patrimoniul cultural.....	63
IV.2.6. Identitate, etnie, utilizarea simbolurilor.....	64
IV.2.7. Joc profund, dramă socială sau joc social?.....	67
V. Husarul ca element folcloric.....	69
V.1. Husarul în lumea poveștilor și anecdotelor.....	69
V.2. Muzică și dans folcloric.....	72
V.3. Husarul în foclorul copiilor.....	76
V.4. Figura husarului în gastronomie.....	77
V.5. Husarul în cultura vizuală.....	79
VI. Moda husarilor din trecut și prezent.....	83
VI.1. Modificări în costumele istorice ale husarilor.....	83
VI.1.1. Istoricul costumelor Regimentului 11 Husari Secui.....	84
VI.1.2. Istoria costumelor husarilor hanovrieni.....	86
VI.1.3. Istoria costumelor celui de-al 15-lea corpului husar.....	87
VI.2. „ <i>Fiecare face ce poate.</i> ” Realizatorii costumelor tradiționale de husari.....	88
VI.3. Utilizarea costumelor în prezent.....	98
VII. Perioada de început a mișcării tradiționale a husarilor în județul Harghita...102	
Lecții și concluzii.....	114
VIII. Unități tradiționale de husari în județul Harghita.....118	
VIII.1. Asociația Husarilor „Károly Földváry”	119
VIII.2. Regimentul de Husari Tradiționaliști din Odorheiu Secuiesc.....	122
VIII.3. Asociația Husarilor din Vlăhița.....	124
VIII.4. Husarii Tradiționali din Căpâlnița.....	126
VIII.5. Asociația Husarilor „Mátyás” din Scaunului Ciuc.....	128
VIII.6. Husarii tradiționali din Zetea.....	131
VIII.7. Regimentul „15. Mátyás” Husari din Dârjiu.....	133
VIII.8. Husarii hanovrieni din regiunea Homorod.....	138
VIII.9. Asociația Husarilor „Sándor Gál” din Scaunului Ciuc.....	139
VIII.10. Husarii de Frontieră din regiunea Homorod.....	141
Rezumat.....	142
IX. Obiceiuri și evenimentele ale husarilor tradiționali.....144	
IX.1. Aniversarea Masacrului de la Siculeni.....	145
IX.2. Academia de husari (jud. Covasna).....	146
IX.3. Cazinoul ofițerilor.....	149

IX.4. Călărie de vânătoare și balul husarilor.....	153
IX.5. Balul husarilor în regiunea Homorod.....	154
IX.6. Comemorarea Revoluției și Războiului de Independență din 1848–49.....	155
IX.7. Academia de husari (jud. Harghita).....	156
IX.8. Pelerinajul ecvestru de la Șumuleu Ciuc.....	158
IX.9. Pelerinajul ecvestru la vârful Harghita-Mădăraș.....	159
IX.10. Galopiada Secuiască – Galopiada husarilor.....	160
IX.11. Eveniment de recrutare a husarilor.....	161
IX.12. Comemorarea bătăliei de la Pasul Cașin.....	162
IX.13. Comemorarea în Valea Uzului.....	163
IX.14. Turul comemorativă pe Vârful Beheci.....	164
IX.15. Campania de toamnă.....	165
IX.16. Aniversarea Adunării Naționale Secuiești.....	166
X. Reprezentări virtuale ale activităților asociațiilor tradiționale de husari.....	168
X.1.1. Patrimoniul cultural accesibil prin clic.....	168
X.1.2. Fenomenele folclorice și posibilitățile lor de cercetare pe internet.....	170
X.1.3. Începutul și prezentul antropologiei digitale.....	172
X.1.4. Viața de zi cu zi: internetul.....	176
X.1.5. Spontaneitate, timp liber, viteză.....	179
X.1.6. Aspecte etice.....	180
X.1.7. Câteva gânduri despre Facebook.....	180
X.2. Procedura și metodologia de cercetare.....	184
X.3. Modele conturate în timpul cercetării.....	185
X.4. Concluzii ale cercetării pe internet.....	189
XI. Femei husari tradiționali în județul Harghita.....	193
XI.1. Exemple istorice.....	195
XI.2. Femei husari tradiționali astăzi.....	196
XI.3. Concluzii.....	203
XII. Contextul demografic, identitatea națională, existența asociațiilor și obiceiuri de consum ale husarilor tradiționali.....	206
XII.1. Date demografice.....	208
XII.2. Naționalitate, identitatea națională.....	211
XII.3. Husarismul, fiind o asociație.....	213
XII.4. Obiceiuri de consum.....	214

XII.5. Concluzii.....	216
XIII. Perspective.....	220
Echipe tradiționale de husari din județul Mureș.....	220
Echipe tradiționale de husari din județul Covasna.....	220
XIV. Concluzii finale, teze.....	221
Alte posibilit��i de cercetare.....	228
XV. Bibliografie.....	229
XVI. Fotografii anexate.....	249

Cuvinte cheie: păstrarea tradiției, păstrarea tradiției militare, mișcarea husarilor, imagine de sine și identitate, reconstituire istorică, comemorare, tradiție inventată, obiceiuri, reprezentare, utilizarea simbolurilor, costumul husarilor.

După perioada comunismului în România, oportunitățile pentru activitățile tradiționale maghiare au crescut și treptat au apărut festivaluri, obiceiuri populare și evenimente, în cadrul cărora experienței publice și reprezentării identității naționale i se acordă un rol proeminent. Etnografii și antropologii au acordat întotdeauna un rol proeminent acestor activități, pe care au încercat să le plaseze și să le analizeze într-un cadru pragmatic folosind metoda cercetării personalizate.

Cercetarea mea se concentrează pe activitățile grupurilor tradiționaliste care se ocupă de patrimoniul militar al județului Harghita. Aceste persoane și asociațiile lor sunt implicate prin activitățile lor în mișcarea tradițională husară. Ca membri ai minorităților etnice care trăiesc în România, ei sunt legați de imaginea husarului, o figură proeminentă a culturii maghiare, și o perpetuează. Husarul este o unitate militară aparținând cavaleriei ușoare, care și-a avut antecedentele istorice și în județul Harghita.

În cursul tezei mele, voi oferi o imagine de ansamblu asupra istoriei husarilor, care mă interesează în principal din punct de vedere etnografic. Voi încerca să arăt măsura în care anumite fapte și evenimente au influențat membrii acestor societăți, identitatea lor și care evenimente și elemente istorice sunt încă prezente în tradiția militară de astăzi.

Membrii societății secuiești au acordat întotdeauna o mare importanță cailor și întreținerea cailor. Această formă de păstrare a tradiției este, de asemenea, legată de cai. Acest fenomen este o reinterpretare și o actualizare a unui vechi rol social și a unei vechi tradiții militare, pe care le analizez și le interpretez cu ajutorul teoriei tradițiilor inventate, al studiilor de reconstituire istorică și al fondului teoretic al cercetării respective.

Numărul unităților tradiționale de husari crește treptat în zona pe care o cercetez, în județul Harghita. Pe lângă activitățile lor tradiționale, este important ca aceste grupuri să funcționeze ca instituții formale, înregistrate legal. Procedurile inițiale ale mișcării datează de 35 de ani. De atunci, mișcarea s-a schimbat mult, dar cred că am reușit să îmi fac o idee despre obiectivele și activitățile lor inițiale, examinând în același timp activitățile lor actuale. Am efectuat o analiză a prezentului, deoarece acest tip de activitate tradițională continuă și astăzi și face parte din prezent, motiv pentru care cred că aceste manifestări pot fi bine descrise, analizate și prezentate.

Cercetarea se bazează pe metoda observației, completată de interviuri individuale semi-structurate și interviuri de grup. Abordarea mea de cercetare a fost puternic influențată de cunoștințele mele teoretice despre subiectul meu. Pentru a obține o mai bună înțelegere a asociațiilor tradiționale cu un trecut istoric, care funcționează și în prezent am folosit o metodologie de cercetare mixtă. Evenimentele și activitățile asociate cu husarii tradiționali sunt bogate în elemente vizuale și de reprezentare, astfel încât am documentat activitățile acestora cu fotografii și înregistrări video în timpul cercetării.

În cursul cercetării mele, am revizuit etimologia cuvântului husar și am încercat să interpretez fenomenul cu ajutorul contextului teoretic adecvat. Am beneficiat, pe de altă parte, de contextul literaturii legate de subiectul meu în alegerea metodelor de cercetare.

În cursul activității mele, am considerat, de asemenea, important să reflectez asupra faptului că pașii inițiali ai mișcării sunt legați de o situație postcomunistă specifică, care are un impact asupra dezvoltării imaginii de sine și a identității secuiești. Figura husarului maghiar este un patrimoniu cultural, din anul 2017. Prin urmare, figura husarilor poate fi considerată un simbol național maghiar și a fost o parte dominantă a culturii înalte și populare și a folclorului nu numai în trecut, ci și astăzi. În cursul cercetării mele, am considerat în continuare, o sarcină fundamentală să obțin și să vizualizez nivelurile la care husarul ca element folcloric poate fi înțeles. Legende, anecdote, folclorul muzical și de dans, elementele gastronomice, cultura vizuală și materială, precum și folclorul copiilor sunt toate legate de figura husarului.

Husarii tradiționali desfășoară activități tradiționale în județul Harghita în costumele lor tradiționale. În lucrarea mea m-am axat pe schimbările din costumele husarilor istorici și pe uniforme purtate astăzi de actorii tradiționalismului militar. Am fost interesat de modul în care ținuta lor actuală se raportează la ținuta husarilor istorici, care sunt asemănările/diferențele. Totodată am fost interesat cine le confecționează aceste costume militare în zilele actuale.

Am studiat perioada de început a mișcării, iar apoi am examinat grupurile tradiționale de husari, activi în prezent. La momentul încheierii cercetării mele, în martie 2025, se poate spune că în județul Harghita funcționează 10 grupuri de husari tradiționali, a căror istorie operațională, obiceiuri și evenimente le-am analizat. Pe baza experienței mele de teren, estimez numărul husarilor tradiționali activi în județ la 130. Am examinat și reprezentările virtuale ale activităților asociațiilor de husari tradiționali.

De asemenea, am fost interesat să aflu cine sunt persoanele care sunt implicate în această activitate tradițională, astfel încât, pe lângă utilizarea metodelor calitative, am

considerat necesar să elaborez un chestionar pentru a colecta date cantitative despre husarii tradiționali. În această parte a cercetării, am dorit să înțeleg mai bine contextul demografic, identitatea națională, asocierea și obiceiurile de consum ale acestora.

Activitatea husarilor tradiționali nu este prezentă doar în județul Harghita, mișcarea având paralele la nivel internațional (de exemplu: în Ungaria, în Germania, în Polonia etc.) precum și în România. Activitatea husarilor tradiționali din județul Harghita este strâns legată de activitatea husarilor tradiționali din județele Mureș și Covasna, astfel că în teza mea am menționat și trupele de husari din aceste județe.

Mișcarea poate fi descrisă ca o activitate tradiționalistă masculină, în care femeile sunt implicate într-un număr redus. Dar am examinat situația femeilor husari tradiționali din județ în cadrul unui studiu de caz. În timpul perioadei de cercetare, am întâlnit și intervievat șase femei husari tradiționali din diferite asociații.

În timpul interpretărilor mele am încercat să privesc mișcarea de la mai multe niveluri și planuri, astfel încât am încercat să examinez rolul social și cultural al asociațiilor tradiționale de husari, care sunt încă active astăzi, folosind o abordare teoretică interdisciplinară. Răspunsurile mele la întrebările ridicate în cadrul cercetării mele, noile mele constatări și concluzii sunt rezumate în următoarele teze:

1. În județul Harghita, există o gamă largă de programe ecvestre și husare, care au scopul nedisimulat de a promova cultura ecvestră. Aceste activități sunt susținute la nivel local de sponsori, organizații și municipalități locale, precum și de Consiliul Județean Harghita. Funcționarea și răspândirea mișcării este susținută și prin subvenții din Ungaria.
2. Una dintre ipotezele mele de bază a fost că, după revoluția din 1989, în incertitudinea anilor de tranziție și în absența serviciului militar obligatoriu (eliminat după 2007), bărbații secui au simțit nevoia de a reveni la o imagine stabilă, cu un rol semnificativ în istoria socială secuiască. Astfel, au ales figura curajoasă și proeminentă a husarului din trecutul glorios, husarul (și activitățile acestuia) ca simbol al consolidării identității și al construirii comunității. Deoarece locuitorii județului erau deja familiarizați cu acest *element*, datorită trecutului marțial sau chiar folclorului, membrii comunității s-au putut identifica cu simbolul ales, cu ideea de husarism, și s-au putut conecta emoțional cu acesta, și acesta este modul în care mișcarea s-a consolidat și s-a răspândit în județul Harghita.

3. La începutul perioadei mele de cercetare, am presupus că, în absența recrutării obligatorii, ar putea fi important să se experimenteze virtutea și camaraderia, motiv pentru care bărbații se participă în activitățile tradiționale ale husarilor. Cred că această ipoteză a fost confirmată, deoarece camaraderia și sentimentul de apartenență la comunitatea masculină sunt, de asemenea, importante în activitățile militare tradiționale, la fel ca și concursurile ecvestre de îndemânare și viteză, care implică cerințe disciplinare și antrenament. Imitarea scenelor istorice de luptă și organizarea de lecții de istorie vie pot fi la fel legate de imaginea militarilor din trecut. Dar cercetările mele arată că jumătate dintre husarii tradiționali au servit efectiv în armată.
4. Este important ca husarii tradiționali să își trăiască și să își reprezinte identitatea în spațiul public. Ei fac acest lucru la multe sărbători și evenimente, cu elemente vizuale în parade și demonstrații. Acțiunile lor sunt adesea teatrale și sublime și există un sentiment de ambiție strategică, de mișcare, conștientă în spatele lor.
5. Nu numai că husarii de astăzi țin pasul cu obiceiurile calendaristice, sărbătorile și comemorările religioase și istorice, dar ei creează, în plus noi ocazii pentru sărbători și adunări și creează tradiții inventate pentru a se distra și educa pe ei înșiși și publicul. Prin noile lor evenimente, ei împiedică erodarea tradițiilor naționale sau întreruperea transmiterii lor de la o generație la alta.
6. Imaginea husarilor poate fi un patrimoniu cultural, un element folcloric, un simbol național maghiar, o figură comemorativă și o parte a efortului de construire a națiunii. În genurile folclorice atât imagini și povești pozitive, cât și negative sunt asociate cu husarii, uneori prezentând figura husarului și modul de viață al husarilor ca o imagine idealizată, în alte cazuri sunt prezentate într-un context depreciativ.
7. Reconstituirile istorice pot ajuta la reînvierea bătăliilor unei națiuni, la păstrarea și poate transformarea memoriei colective, dar pot simboliza și un sentiment de nostalgie pentru membrii unei comunități pierdute. Mulți actori tradiționaliști cred că, imaginându-se în trecut, încercând să re trăiască și să reconstituie evenimente istorice, dobândesc o mai bună înțelegere și cunoaștere a istoriei. Ei își imaginează și încearcă să re trăiască și să reconstituie cum ar fi putut fi o scenă de luptă, un pelerinaj pe cal sau o viață trecută pe cal.
8. Literatura privind reconstituirile istorice subliniază faptul că reconstituirile contemporane permit variații ale evenimentelor istorice și reconstituite. Iar eu

cred că posibilitatea acestei variații se reflectă și în îmbrăcămintea lor militară. Atunci când își comandă uniforme, fidelitatea și autenticitatea istorică este importantă pentru ei, dar și confortul.

9. Împreună cu prezența lor în costum, paradele lor, utilizarea simbolurilor lor, ritualurile lor comemorative, ei operează și animă o conștiință națională specifică. Purtând (sau dorind să poarte) o uniformă care seamănă cu costumele husarilor istorici, ei fac legătura între evenimentele istorice din trecut și prezent. Ei reînvie și încorporează evenimentele din trecut în prezent și sunt astfel capabili (prin reconstituirea evenimentelor istorice și imitarea scenelor de luptă) să lege trecutul de prezent și să estompeze granițele timpului.
10. În cercetarea mea, am încercat să explorez realitatea socială și culturală prin studiul obiceiurilor și al specificității evenimentelor lor. Husarii tradiționali aduc anumite părți ale trecutului în prezent și îl re trăiesc într-o formă reimaginată, înzestrându-l cu elemente de identitate. Husarii pe care i-am studiat sunt actori modelatori și definitorii ai culturii în mediul lor local. Ei joacă un rol important în societățile în care trăiesc, iar activitățile lor sunt o resursă pentru aceste comunități.
11. Reconstituirile istorice pot fi, de asemenea, un mijloc de reconciliere prin repetarea și rememorarea lor regulată, deoarece experiența publică a identității colective în comunitate, repetată de mai multe ori pe an, poate ajuta la procesarea traumelor istorice. Aceste reconstituiri pot avea o funcție de afirmare pentru spectatorii care vorbesc maghiară și sunt familiarizați cu limba și istoria maghiară, în timp ce pentru populația românească majoritară pot avea un efect de alienare și de inducere a tensiunii.
12. Activitatea și mișcarea husarilor tradiționali sunt prezente de 35 de ani în județul Harghita, unde activitățile lor sunt de mare importanță pentru cultura memoriei și a sărbătorii, precum și pentru obiceiurile și tradițiile populare. Simbolurile și instrumentele de reprezentare pe care le folosesc au o funcție de întărire a identității, atât pentru cei care le folosesc, cât și pentru cei care le privesc. Ei aduc un omagiu eroilor istoriei prin evocarea tradițiilor militare călare și creează ocazii comunitare care implică membri ai societății locale. Este foarte important pentru ei să creeze monumente și statui. În acest fel, ei preiau spațiile județului într-un mod simbolic. Activitățile lor au un impact asupra identității, construcției

naționale și asupra vieții culturale și sociale. Fără activitățile și evenimentele tradiționale ale husarilor, județul ar fi mai sărac din punct de vedere turistic.

13. Activitățile husarilor tradiționaliști pot fi puse în paralel cu teoria și caracteristicile jocului profund, ale dramei sociale și ale jocului social din literatură. Este o activitate și un fenomen atât de divers încât consider că se încadrează în toate cele trei categorii.
14. Activitățile tradiționale ale husarilor sunt activități de petrecere a timpului liber pe care membrii le desfășoară în mod voluntar, ținând cont de faptul că acest tip de activitate poate implica adesea sacrificii financiare și sacrificii de timp personal.
15. Mișcările husarilor din Ungaria și din județul Harghita sunt paralele și cred că există un interes reciproc pentru imaginea husarismului tradițional. Echipele tradiționaliste își vizitează reciproc evenimentele și, în multe cazuri, dorința de a învăța și oportunitatea de dezvoltare îi motivează pe membrii asociațiilor pe care le-am examinat să mențină legătura cu echipele maghiare și cu liderii acestora. Multe dintre echipele pe care le-am studiat sunt membre ale Asociației Tradiționaliste Maghiare a Husarilor și Militarilor.
16. Pentru mulți dintre husarii tradiționali, procesul de învățare și nevoia de a-și extinde cunoștințele istorice sunt importante. Astfel, ei organizează academii de husari, cursuri de formare (ecvestră) și prelegeri istorice, în primul rând pentru propria lor dezvoltare.
17. În anii care au urmat schimbării de regim, mișcarea tradiționalistă a husarilor s-a răspândit ca un fenomen social și cultural specific. A început ca o activitate tradițională a indivizilor și a comunităților mici, ca parte a culturii populare și a fost îmbrățișată treptat de liderii bisericești, administrativi și politici și de instituțiile din spatele acestora. De-a lungul anilor, imaginea husarilor tradiționali a devenit și parte a propagandei electorale, partidele politice folosind adesea imaginea unităților militare tradiționale, care este strâns legată de conceptul de identitate națională, pentru a-și legitima propria putere. În prezent, mișcarea a primit sprijin și de sus, prin intermediul subvențiilor.
18. O trăsătură caracteristică a mișcării județene a husarilor este faptul că divizează simbolic grupurile sociale, separându-le într-o companie în principal masculină, pentru care sunt importante călăria, stilul de viață ecvestru, patriotismul, disciplina și păstrarea tradițiilor. Ancheta mea prin chestionar arată că 51,4%

dintre cei 109 respondenți (puțin mai mult de jumătate dintre tradiționaliști) cred că sentimentul de a fi husar nu este legat de ocazii. Pentru ei, acest mod de viață este important în viața de zi cu zi și chiar și atunci când nu poartă costume de husari sau nu participă la un eveniment al husarilor.

19. Strâns legate de proiectele și ideile pe care le reprezintă sunt conceptele de identitate, identitate națională, tradiție, tradiție inventată, reconstituire istorică, patrimoniu, obicei, comemorare, amintire, patrie și patriotism. Specificitatea rolului formațiilor militare tradiționaliste din județul Harghita derivă și din faptul că, deși trăiesc într-o comunitate maghiară de bloc, ei fac parte dintr-o minoritate cu identitate secui-maghiară.
20. Echipele încerca să implice copiii de la o vârstă foarte fragedă în activități tradiționale și programe ecvestre. Acest lucru este demonstrat de faptul că organizează lecții de istorie pe viu în grădinițe și școli, zile ale porților deschise pentru elevi (care le oferă, de asemenea, posibilitatea de a învăța despre echitație și modul de viață tradițional al husarilor) și concursuri de desen pentru elevi cu o temă de echitație/husar/istorică.
21. Cred că acest grup social se luptă cu dualitatea de a încerca să atragă noi membri în activitățile lor tradiționale, încercând să deschidă granițele grupului (cel puțin) la nivel teoretic, dar, în același timp, fiind grupuri apropiate și societăți prietenoase, în multe cazuri, comportamentul lor bine stabilit și disciplinat și așteptarea acestui lucru, împreună cu o serie de alte cerințe militare minime, din partea noilor membri și solicitanți, poate fi un formator de granițe.
22. În multe cazuri, consumul excesiv de alcool și implicarea politică dau o imagine negativă husarilor tradiționali. În cursul muncii mele de teren, participând la evenimentele lor, mi-a devenit clar cum ar dori să se prezinte la nivel de grup. În acest scop, au stabilit o politică internă care reglementează în mod uniform existența și comportamentul tradiționaliștilor. Împreună, liderii, ofițerii și membrii entuziaști ai asociațiilor se străduiesc să fie cât mai autentici, militari și disciplinați în acest tip de activitate tradițională. Husarii tradiționali acordă din ce în ce mai multă atenție aspectului uniformei lor, îngrijirii cailor (și echipamentului) și comportamentului așteptat, astfel cum se menționează în rezoluție.
23. Prin prezentarea activităților husarilor tradiționali, am dorit să arăt că aceștia au evenimente similare și o simbolistică și reprezentare asemănătoare. Din interior,

sunt diferiți, pot avea costume diferite, atitudini diferite, reguli și ritualuri de inițiere diferite, dar din exterior sunt tot husarii tradiționali din județul Harghita, caracterizați prin coeziune, unitate și participare reciprocă la evenimentele celorlalți. Există încă o diferență semnificativă între ei în ceea ce privește gradul de atitudine individuală și la nivel de grup. Mulți sunt dedicați acestei mișcări, sunt cei care sunt pregătiți pentru acțiune, care doresc să se perfecționeze și care nu precupețesc timp, energie, practică și resurse financiare pentru această formă de agrement, în timp ce alții au o prezență mai ne semnificativă în viața lor.

24. Desigur, în calitate de cercetător, pot vedea că legătura evenimentelor lor cu istorie este adesea artificială. Dar nu văd nicio justificare pentru expunerea acestor tradiții inventate, așa cum a făcut Akos Kovacs. Susțin acest lucru cu argumentul că eu cred că imaginea este mai nuanțată în cazul tradițiilor inventate în existența minorităților și că aceste evenimente au o funcție de economisire, de creare și de transfer de valoare, nu doar scop de recreere și divertisment. Procesul de prelucrare a traumei, a destinului, a pierderii istorice și a identității maghiarilor din Transilvania, cunoscut și ca specificul mișcărilor de reenactment, poate fi văzut în aceste evenimente. Supraviețuirea, menținerea și transmiterea identității naționale sunt totodată conținutul de bază al acestor acțiuni. Astfel, opinia mea de cercetare și concluzia mea în această privință este că există multe tradiții inventate care pot fi găsite în activitățile husarilor tradiționali, dar în toate aceste cazuri există, de asemenea, conținuturi culturale puternice, emoționale, comunitare, de auto-organizare și sociale în spatele lor, care fac aceste evenimente relevante și justificate în situația minorităților.

Am devenit doctorand în toamna anului 2019 și am început munca de teren efectivă și colectarea datelor pe tema mea în 2020. Am continuat munca de teren până la începutul anului 2025, cu diferite grade de intensitate. Acest proces de colectare și prelucrare, care a durat aproape 5 ani, a fost puternic influențat de situația pandemică cauzată de Covid19.

Pe parcursul cercetării mele, m-am putut identifica pe deplin cu ideea lui James L. Peacock conform căreia una dintre cele mai dificile dileme, chiar insolubile, este aceea că, în calitate de cercetători, suntem atât participanți, cât și observatori, atât înăuntru, cât și în afară, atât implicați, cât și detașați (Peacock 2001:74).

Impresiile mele despre munca de teren și prelucrarea datelor sunt, de asemenea, în concordanță cu ideea lui Peacock conform căreia procesul muncii de teren poate fi văzut ca un fel de ritual. Experiența pe teren poate schimba radical individul și îl poate aduce la un

nou nivel de maturitate. Peacock o aseamăna cu o experiență de convertire, precum renașterea lui Saul pe drumul spre Damasc, care a început să vadă lumea dintr-o nouă perspectivă. În afară de analogia dramatică, persoana care face munca de teren poate suferi o transformare interioară și poate dezvolta o anumită identitate cu grupul și cultura cercetate prin experiențele, întâlnirile și trăirile sale și, prin urmare, adesea privește/referă la grupurile cercetate ca la propriul său popor (Peacock 2001: 70).

Bibliografie

Agnew, Vanessa – Lamb, Jonathan – Tomann, Juliane

2020 Introduction: What is reenactment studies? In: Vanessa, Agnew – Jonathan, Lamb – Juliane, Tomann (eds.). *The Routledge Handbook of Reenactment Studies: Key Terms in the Field*. London–New York: Routledge, Taylor & Francis Group. 1–10.

Agnew, Vanessa – Stach, Sabine – Tomann, Juliane

2023 Reenactment Case Studies. Global perspectives on experiential history. Abingdon – New York. Routledge, Taylor & Francis Group.

Ament-Kovács Bence – Eitler Ágnes

2023 Örökségképzés: rezsimek és kánonok, színterek és aktorok. In.: Ament- Kovács Bence – Eitler Ágnes (szerk): *Örökségképzés, kulturális emlékezet, identitás*.

Néprajztudományi könyvtár 1. HUN-REN Bölcsészettudományi Kutatóközpont.

Néprajztudományi Intézet. Budapest. 7–24.

Assmann, Jan

1999 *A kulturális emlékezet. Írás, emlékezés és politikai identitás a korai magaskultúrákban*. Atlantisz Könyvkiadó, Budapest.

Bali János

2022 A székely népszokások “felfedezése” a 19. század második felében. In: Pozsony Ferenc – Visy Zsolt (szerk.): *Énlaka-konferenciák VIII. Székely népszokások*. Pro Énlaka Alapítvány, Nemzetstratégiai Kutatóintézet. Pécsi Tudományegyetem, Orbán Balázs Intézet Egyesület, F&F International, Gyergyószentmiklós. 9–16.

Balogh Judit

2016 A székely társadalom. In: Egyed Ákos–Hermann Gusztáv Mihály–Oborni Teréz (szerk.): *Székelyföld Története II*. MTA BTK–EME–HRM, Székelyudvarhely. 113–173.

Brauer, Juliane – Lücke, Martin

2020 Emotion. In.: Agnew Vanessa – Lamb Jonathan – Tomann Juliane (eds.): *The Routledge Handbook of Reenactment Studies. Key Terms in the Field*. Routledge, Taylor & Francis Group. London – New York. 53–56.

Burke, Peter

2001 A történelem mint társadalmi emlékezet. In.: *Regio, 12. évf. 1. sz.* 3–21.

Burrell, Jenna

2017 The Fieldsite as a Network: A Strategy for Locating Ethnographic Research. In: Hjorth, Larissa – Horst, Heather – Galloway, Anne – Bell, Genevieve (eds.): *The Routledge Companion to Digital Ethnography*. Routledge Taylor & Francis Group, New York – London. 51–60.

Card, Amanda

2020 Body and embodiment. In.: Agnew Vanessa – Lamb Jonathan – Tomann Juliane (eds.): *The Routledge Handbook of Reenactment Studies. Key Terms in the Field*.

Routledge, Taylor & Francis Group. London – New York. 30–33.

Carratero, Mario – Wagoner, Brady – Perez-Majarrez, Everardo
2022 Historical reenactment. New Ways of Experiencing History. Berghahn, New York – Oxford.

Cook, Alexander

2020 Practices of Reenactment. In: Vanessa, Agnew – Jonathan, Lamb – Juliane, Tomann (eds.). *The Routledge Handbook of Reenactment Studies. Key Terms in the Field*. Routledge, Taylor & Francis Group. London and New York. 187–190.

Csikány Tamás – Demeter Lajos – Egyed Ákos – Kedves Gyula – Urbán Aladár

2008 Székely határőrök a magyarországi hadszíntereken. Budapest, 2008. 257–259.

Csikány Tamás

2016 A székely határőrség egységei a csatatereken a felvilágosult abszolutizmus korában. In: Egyed Ákos–Hermann Gusztáv Mihály–Oborni Teréz (szerk.): *Székelyföld Története II*. MTA BTK–EME–HRM, Székelyudvarhely. 417–422.

2016 A székely határőrség egységei a csatatereken 1790 és 1848 között. In: Egyed Ákos–Hermann Gusztáv Mihály–Oborni Teréz (szerk.): *Székelyföld Története II*. MTA BTK–EME–HRM, Székelyudvarhely. 505–511.

2000 *Honvédtüzérség az 1848–49-es szabadságharcban*. Tinta Könyvkiadó, Budapest.

Dean, David

2020 Living History. In: Vanessa, Agnew – Jonathan, Lamb – Juliane, Tomann (eds.). *The Routledge Handbook of Reenactment Studies. Key Terms in the Field*. London–New York: Routledge, Taylor & Francis Group. 120–124.

Feischmidt Margit

2005 A magyar nacionalizmus autenticitás-diskurzusainak szimbolikus térfoglalása Erdélyben. In: Uő (szerk.): *Erdély-(de)konstrukciók. Tabula Könyvek 7*. Budapest–Pécs. Néprajzi Múzeum – PTE Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék. 7–32.

Fejős Zoltán

1996 Kollektív emlékezet és az etnikai identitás megszerkesztése. In: *Magyarságkutatás. 1995-96*. 125–142.

Fülöp Tibor Zoltán

2018 *A szabadságharc hagyományőrző serege*. Zrínyi Kiadó, Budapest.

George, L. Mosse

1991 *Fallen Soldiers: Reshaping the Memory of the World Wars*. Oxford University Press. New York – Oxford.

Goffman, Erving

1956 *The presentation of self in everyday life*. University of Edinburgh, Social Sciences Research Center.

Kordé Zoltán

2009 Katonáskodás és társadalom a késő-középkori székelységnél. In: Takács Péter(szerk.): *Csaba királyfi elárvult népe, Székely konferencia 2009. október 2-3. Erdély-történeti könyvek 8*. Az Erdély-történeti Alapítvány kiadványa. Debrecen. 137–145.

Gyáni Gábor

2012 Nemzet, kollektív emlékezet és public history. In.: *Történelmi szemle*, 54. évf, 3. sz. 357–376.

Hall, Stuart

1996 A kulturális identitásról. In.: Feischmidt Margit (szerk.): *Multikulturalizmus*. Budapest: Osiris – Láthatatlan Kollégium, 60–85.

Hermann Gusztáv Mihály – Orbán Zsolt

2018 *Csillagösvény és göröngyös út. Mítosz és történelem a székelység tudatában*. Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kolozsvár.

Hermann Gusztáv Mihály

2003 A felvilágosult abszolutizmus székelyföldi következményei. In: Bárdi Nándor (szerk.): *Náció és nemzet. Székely rendi nacionalizmus és magyar nemzettudat 1848-ig*. Pro-Print Kiadó, Csíkszereda. 89–136.

2009 A székely virtuális múlt. In: Takács Péter (szerk.): *Csaba királyfi elárvult népe, Székely konferencia 2009. október 2-3. Erdély-történeti könyvek 8. Az Erdély-történeti Alapítvány kiadványa*. Debrecen. 38–40.

2016 A székelység II. József idején. In: Egyed Ákos–Hermann Gusztáv Mihály–Oborni Teréz (szerk.): *Székelyföld Története II.* MTA BTK–EME–HRM, Székelyudvarhely. 406–416.

Hine, Christine

2017 From Virtual Ethnography to the Embedded, Embodied, Everyday Internet. In: Hjorth, Larissa – Horst, Heather – Galloway, Anne – Bell, Genevieve (eds.): *The Routledge Companion to Digital Ethnography*. Routledge Taylor & Francis Group, New York – London. 21–28.

Hobsbawm, Eric

1987 Tömeges hagyománytermelés: Európa 1870–1914. In.: Hofer Tamás – Niedermüller Péter (szerk.): *Hagyomány és hagyományalkotás. Tanulmánygyűjtemény*. Magyar Tudományos Akadémia Néprajzi Kutatócsoportja. Budapest. 128–182.

Hofer Tamás

1989 Paraszti hagyományokból nemzeti szimbólumok – adalékok a magyar nemzeti műveltség történetéhez az utolsó száz évben. In: *Janus 6 évf. 1. sz.* 59–74.

Hofer Tamás (szerk.)

1991 Népi kultúra és nemzettudat. Tanulmánygyűjtemény – A Magyarságkutatás Könyvtára 6. Magyarságkutató Intézet. Budapest.

Holman, Jones Stacy

2020 Gender. In.: Agnew Vanessa – Lamb Jonathan – Tomann Julianne (eds.): *The Routledge Handbook of Reenactment Studies. Key Terms in the Field*. Routledge, Taylor & Francis Group. London – New York. 89–93.

Hsu, Wendy F.

2017 A Performative Digital Ethnography: Data, Design, and Speculation. In: Hjorth, Larissa – Horst, Heather – Galloway, Anne – Bell, Genevieve (eds.): *The Routledge Companion to Digital Ethnography*. Routledge Taylor & Francis Group, New York – London. 40–50.

Jakab Albert Zsolt

2012 A kitalált hagyomány koncepciója és társadalmi funkciói. In.: Uő. (szerk.): *Emlékkállítás és emlékezési gyakorlat. A kulturális emlékezet reprezentációi Kolozsváron*. Kriza János Néprajzi Társaság – Nemzeti Kisebbségkutató Intézet, Kolozsvár. 46–49.

Kedves Gyula

1992 *A szabadságharc huszárai*. Hadimúzeum Alapítvány, Budapest.

Keszeg Vilmos

2011 *A történetmondás antropológiája*. (Néprajzi Egyetemi Jegyzetek, 7.) KJNT–BBTE Magyar Néprajz és Antropológia Tanszék, Kolozsvár.

Kiss Tamás – Barna Gergő – Deák Attila

2013 Székelyföldi turisztikai régió? Kérdőíves, fókuszcsoportos és statisztikai vizsgálat a székelyföldi turizmusról. In.: Horváth István – Jakab Albert Zsolt (szerk.): *Studia Terrae Siculorum 1*. Nemzeti Kisebbségkutató Intézet – Kvantum Research, Kolozsvár.

Kiss Tamás

2017 Demográfiai és társadalmi makrofolyamatok. In: Bárdi Nándor – Éger György (szerk.). *Magyarok Romániában 1990–2015. Tanulmányok az erdélyi magyarságról*. Budapest, Károli Gáspár Református Egyetem – L'Harmattan Kiadó. 129–184.

Kosztai István

2008 *Huszártörténet*. Pro-Print Kiadó, Csíkszereda.

Kovács Ákos

2006 *A kitalált hagyomány*. Kalligram Kiadó, Pozsony.

Kozinets, Robert V.

2002 The Field Behind the Screen: Using Netnography for Marketing Research in Online Communities. *Journal of Marketing Research*. 39 (1) 61–72.

2010 *Nethnography: Doing Ethnographic Research Online*. Sage Publications, London.

Madianou, Mirca – Miller, David

2012 *Migration and New Media: Transnational Families and Polymedia*. Abingdon: Routledge.

Mészáros Csaba

2016 A néprajzi és az antropológiai terepmunka perspektívái a rokonság kutatásának tükrében. *ETHNO-LORE: A Magyar Tudományos Akadémia Néprajzi Kutatóintézetének Évkönyve*, 21–60.

Miroiu Mihaela

2015 On Women, Feminism, and Democracy. In: Stan Lavinia – Vancea Diane (eds.): *Post-Communist Romania at twenty-five. Linking past, present and future*. LEXINGTON BOOKS. Lanham-Boulder-New York-London. 87–105.

Močnic, Nena

2020 Trauma. In: Vanessa, Agnew – Jonathan, Lamb – Juliane, Tomann (eds.). *The Routledge Handbook of Reenactment Studies: Key terms in the field*. London–New York: Routledge, Taylor & Francis Group. 187–190.

Novák Csaba Zoltán

2016 Az átmenet és a szocializmus évei, 1944–1989. In: Bárdi Nándor – Pál Judit (szerk.): *Székelyföld története III.*, MTA BTK–EME– HRM, Székelyudvarhely. 675–800.

Pál Judit

2016 A Székelyföld metamorfózisa. In: Bárdi Nándor – Pál Judit (szerk.): *Székelyföld története III.*, MTA BTK–EME– HRM, Székelyudvarhely. 27–104.

2016 Székely identitás és önkép. In: Bárdi Nándor – Pál Judit (szerk.): *Székelyföld története III.*, MTA BTK–EME– HRM, Székelyudvarhely. 341–361.

Peacock, James L.

2001 *The antropological lens. Harsh Light, Soft Focus.* Second Edition, Cambridge University Press, Cambridge.

Postill, John – Sarah Pink, Sarah

2012 Social Media Ethnography: The Digital Researcher in a Messy Web. *Media International Australia*. 145 (1) 123–134.

Pozsony Ferenc

2000 Gróf zabolai Mikes Kelemen és az erdélyi Mátyás-huszárezred. In.: *Acta 1999. A Székely Nemzeti Múzeum és a Csíki Székely Múzeum Évkönyve. 2. kötet.* T3 Kiadó, Sepsiszentgyörgy. 69 –72.

2006 Erdélyi népszokások. Néprajzi Egyetemi Jegyzetek 1. KJNT-BBTE. Magyar Néprajz és Antropológia Tanszék, Kolozsvár.

2014 Organikus és szervezett népi kultúra a táncházmozgalomban. In: Könczei Csongor (szerk.): *Az erdélyi magyar táncművészet és táncstudomány az ezredfordulón: II.* Kolozsvár, Nemzeti Kisebbségkutató Intézet. 169–180.

2015 Tradicionális gasztronómiai elemek a székelyföldi lokális ünnepek szerkezetében. In.: Szőke Anna (szerk.): *Az identitás megnyilvánulási formái a 21. század kezdetén. Kulturális értékeink a Kárpát-medencében 1.* Kiss Lajos Néprajzi Társaság, Szabadka. 57–66.

2015 Háromszéki Ünnepek. Dolgozatok Háromszéki Népszokásokról. Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár.

Réfi Attila

2014 *A császári-királyi huszárság törzstiszti kara a francia forradalmi és a napóleoni háborúk korában (1792-1815).* MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont – Nádasy Ferenc Múzeum. Budapest – Sárvár, 2014.

2021 A huszár. Nyeregbe teremtve. Világörökséggé vált hungarikum. In: Rác Árpád (főszerk.): *Rubicon Történelmi Magazin, XXXII. Évf. 360. szám. 2021/3.* 4–16.

Ságvári György – Somogyi Győző

1999 Nagy huszárkönyv. Magyar Könyvklub. Budapest.

Salat Levente – Novák Csaba Zoltán

2015 Ethnicity, Nationalism, and the Minority Regime. In: Stan, Lavinia – Vancea, Diana (eds.): *Post-Communist Romania at Twenty-Five. Linking Past, Present, and Future.* LEXINGTON BOOKS. Lanham-Boulder-New York-London. 63–85.

Somogyi Győző

2011 Mária Terézia Magyar Katonái. CSER Kiadó és Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeti Intézet és Múzeum. Budapest.

Sonkoly Gábor

2000 A kulturális örökség fogalmának értelmezési és alkalmazási szintjei. In: *Regio: Kisebbség, piltikia, társadalom*, 11. évf. 4. sz. 45–66.

Stan, Marius – Tismăneanu, Vladimir

2015 Coming to Terms with the Communist Past. Democracy and Memory in Romania. In: Stan, Lavinia – Vancea, Diana (eds.): *Post-Communist Romania at Twenty-Five. Linking Past, Present, and Future*. LEXINGTON BOOKS. Lanham-Boulder-New York-London. 23–39.

Süli Attila

2011 *A nemzetőrség, a honvédség és a Kossuth-szabadcsapat szervezése Erdélyben 1848-ban*. Charta Kiadó, Sepsiszentgyörgy.

2019 *A 15. (Mátyás) huszárezred története*. Line Design, Budapest.

2019 *A 11. (székely) huszárezred az 1848-49-es forradalomban és szabadságharcban*. Tortoma Könyvkiadó, Barót. 15–23.

Szabó Péter

2000 Útban a múlandóság felé. In.: Zachar József (szerk.): *A magyar huszár*. Corvina kiadó, Budapest.

Szabó, Árpád Töhötöm

2018 From Folk Culture to Cultural Heritage: Some General Conclusions by Way of Transylvanian Examples. In.: Szabó, Árpád Töhötöm – Szikszai, Mária (eds.): *Cultural heritage and cultural politics in minority conditions*. Kriza János Ethnographic Society – Intervention Press. Cluj-Napoca – Aarhus. 179–196.

Szádeczky Lajos

1908 *A székely határőrség szervezése 1762–1764-ben*. Okíráttárral (1671–1790). Budapest. A Magyar Tudományos Akadémia könyvkiadó hivatala.

Szőcsné Gazda Enikő

2014 A kutatástól a tömegmozgalomig: az 1930-as évekbeli háromszéki szöttezmozgalom története. In: Keszeg Vilmos – Szász István Szilárd – Zsigmond Júlia (szerk.): *Kriza János Néprajzi Társaság Évkönyve 22. Néprajzi Intézmények, kutatások, életpályák*. Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár. 247–278.

Tánczos Vilmos

1998 Kettős hatalmi szerkezet a Székelyföldön. In.: *Magyar Kisebbség*, 12. sz. 4. évf. 339–362.

Taylor, Mary N.

2021 *Movement of People: Hungarian Folk Dance, Populism and Citizenship*. Bloomington. Indiana University Press.

Tomann, Juliane

2020 Memory and commemoration. In.: Agnew Vanessa – Lamb Jonathan – Tomann

Juliane (eds.): *The Routledge Handbook of Reenactment Studies. Key Terms in the Field*. Routledge, Taylor & Francis Group. London – New York. 138–141.

Turai Hedvig

2024 Ismétlés a megismétlődés ellen: Reenactment, holokauszt, dilemmák. In: *Studia Litteraria*, 63(3–4), 34–52.

Turner, Victor

1974 *Dramas, Fields, and Metaphors: Symbolic Action in Human Society*. Cornell University Press, Canada.

Tüdös S. Kinga

2016 A székelyek mindennapjai. In: Egyed Ákos–Hermann Gusztáv Mihály–Oborni Teréz (szerk.): *Székelyföld Története II*. MTA BTK–EME–HRM, Székelyudvarhely. 248–327.

Vajda András

2018 Tradition, Heritage, Value: The Changing Contexts of the Use of Tradition. In.: Szabó, Árpád Töhötöm – Szikszai, Mária (eds.): *Cultural heritage and cultural politics in minority conditions*. Kriza János Ethnographic Society – Intervention Press. Cluj-Napoca – Aarhus. 113–144.

Velicu, Adrian

2020 A Fragile Concept. In: Catharina Raudvere (ed.) *Modernity, Memory and Identity in South-East Europe. The Orthodox Church and National Identity in Post-Communist Romania*. Palgrave Macmillan. 118–120.

Verdery, Katherine

2015 The Start of a New Era? Romanians React to Ceaușescu's Fall. In: Stan, Lavinia – Vancea, Diana (eds.): *Post-Communist Romania at Twenty-Five. Linking Past, Present, and Future*. LEXINGTON BOOKS. Lanham-Boulder-New York-London. 3–21.

Verebélyi Kincső

2005a Minden napok – jeles napok. Hétköznapiak és ünnepek a népszokások tükrében. Timp Kiadó. Budapest.

2005b Szokásvilág. In: *Studia Folkloristica et Ethnographica* 46. Debreceni Egyetemi Néprajzi Tanszék. Debrecen.

Veres Valér

2005a Az erdélyi magyarok nemzeti identitása a társadalmi és az etnikai struktúra összefüggésrendszerében (2000). In: *Erdélyi Társadalom*, 2005. 3 (1), 71–96.

Vilmos, Keszeg

2018 Introduction: Cultures and Cultural Researches. In.: Szabó, Árpád Töhötöm – Szikszai, Mária (eds.): *Cultural heritage and cultural politics in minority conditions*. Kriza János Ethnographic Society – Intervention Press. Cluj-Napoca – Aarhus. 11–40.

Vilmos, Tánczos

2018 The New Cultural Economy and the Ideologies of the Csíksomlyó (Șumuleu Ciuc) Pilgrimage Feast. In.: Szabó, Árpád Töhötöm – Szikszai, Mária (eds.): *Cultural heritage and cultural politics in minority conditions*. Kriza János Ethnographic Society – Intervention Press. Cluj-Napoca – Aarhus. 145–178.

